

DRAMA ETKİNLİKLERİNİN 6. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN DİNLEME VE KONUŞMA BECERİLERİNE ETKİSİ

THE EFFECTS OF DRAMA ACTIVITIES ON THE LISTENING AND SPEAKING SKILLS OF THE SIXTH-GRADE STUDENTS

Oğuzhan SEVİM

Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler
Eğitimi Bölümü, Erzurum, oguhan-sevim@windowslive.com

Lokman TURAN

Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler
Eğitimi Bölümü, Erzurum, lokmanaturan@gmail.com

Öz

Bu araştırmada drama etkinliklerinin altıncı sınıf öğrencilerinin dinleme ve konuşma becerileri üzerindeki etkileri incelenmeye çalışılmıştır. Araştırma ön test – son test kontrol gruplu yarı deneysel desene göre düzenlenmiştir. Çalışma grubu Erzurum ili Yakutiye ilçe merkezinde bulunan bir ortaokulda Türkçe dersini alan 43 altıncı sınıf öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Erdem ve Erdem (2014) tarafından hazırlanan “DinleZleAnlat Dinleme ve Konuşma Yeterlikleri Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma verilerinin analizinde bağımlı ve bağımsız örneklemelerde t-testi kullanılmıştır. Araştırmanın sonunda drama etkinliklerinin öğrencilerin dinleme ve konuşma becerilerinin geliştirilmesinde mevcut öğretim programına göre gerçekleştirilen etkinliklerden daha etkili olduğu anlaşılmıştır.

Anahtar Kavramlar: Drama etkinlikleri, dinleme, konuşma, dinlediğini anlama, sözlü anlatım

Abstract

The objective in this study is to observe the effects of drama activities on the listening and speaking skills of the sixth-grade students. The research was based on pre-test–post-test quasi-experimental design with control group. The participants were 43 students who are studying at a secondary school located in the Yakutiye district center of Erzurum. The data for the study were gathered from the article “ListenWatchTell Listening And Speaking Skills Competency Scale” by Erdem and Erdem (2014). In the analysis of the data, independent-sample and dependent-sample t-test were applied. The study showed that the drama activities are more effective than the activities carried out according to the present curriculum, on the students’ abilities of listening and speaking skills.

Key Words: Drama activities, listening, speaking, listening comprehension, verbal expression.

GİRİŞ

Çağdaş eğitim modellerinde bireye bilgi, beceri ve davranış kazandırılırken klasik yöntem ve tekniklerin yerine daha yeni, eğlenceli, motive edici yöntem ve tekniklerin kullanılmasına önem verilmektedir. Bu modellere uygun olarak düzenlenen öğrenme ortamlarında yaparak ve yaşayarak öğrenme modellerinden etkin olarak yararlanılmaya özen gösterilmektedir. Çünkü bu eğitim modellerinin etkin olarak uygulandığı öğretim sürecinde bireyin aktif olması ve kendini geliştirmesi sağlanmakta, öğrenme kolaylaşmakta ve öğrenilenlerin kalıcılığı da artmaktadır.

Günümüzde eğitim ve öğretimde, bireyi etkin olarak eğitim sürecine katan, bireyin yaparak ve yaşayarak öğrenmesini sağlayan, yaratıcılığını ortaya çıkaran, kendisini birçok yönden geliştirmesini ve gerçekleştirmesini sağlayan, gizli kalmış yönlerini ortaya çıkaran, bunları yaparken bireyi öğrenme sürecinin merkezine alan çağdaş öğretim yöntemlerinden biri de dramadır (Koç ve Dikici, 2003; Köksal Akyol,

2003). Drama ile ilgili olarak literatürde pek çok tanım yapılmıştır. Bu tanımlara bakıldığında dramanın doğaçlama, rol oynama tekniklerden yararlanılarak bir grup çalışması içinde bireylerin, kendi yaşantılarından bir olayı, bir fikri, kimi zaman soyut bir kavramı ya da bir davranışı, eski bilişsel örüntülerini yeniden gözden geçirerek “oyunsu” süreçlerde anlamlandırması, kendini başkasının yerine koyarak canlandırması (Adıgüzel, 2007; Karadağ ve Çalışkan, 2005; Önder, 2005; San, 2002; Sünbül, 2010) şeklinde tanımlandığı görülmektedir. Tanımdan da anlaşılacağı üzere drama sürecinde birey tüm öğrenme etkinliklerine aktif olarak katılmak zorundadır.

Drama sosyal bilimlerden fen bilimlerine, mühendislikten psikolojiye ve daha birçok alanda kullanılmaktadır. Eğitimde dramanın bir yöntem olarak kullanılması çağdaş insanın toplumsal ilişkilerini düzenlemesine, kendisini tanımasına, üretmesine ve varlığını sergilemesine olanak sağlamaktadır (Kara ve Çam, 2007). Yaratıcılığın, yaparak yaşayarak öğrenmenin, öğrenci merkezli öğretim anlayışının yaygınlaştığı çağdaş eğitim sisteminde drama tekniğinin kullanılması oldukça önemlidir. Aynı şekilde farklı düşünebilme, kalıplardan sıyrılabilme, yeni fikirler üretebilme, yenilenen eğitim sisteminin öncelikleri arasında sayılmaktadır. Bu becerilerin elde edilebilmesinde ise drama yöntemi işlevsel bir araç olarak görülmektedir.

Farklı disiplinlerde öğretimi kolaylaştırıcı bir araç olarak görülen drama yöntemi, dil öğretiminde de sıkça kullanılmaktadır. Hem Türkçe öğretimi hem de yabancılarla Türkçe öğretimi alan yeterliliklerine bakıldığında dramanın bu alan yeterliliklerine uygun bir yapıya sahip olduğu anlaşılmaktadır (Akoğuz, 2002; Çebi, 1996; Kara, 2010; Karakete, 2006; Maden, 2010; Üstündağ, 2006). Özellikle Türkçe öğretiminin önemli bir boyutunu temsil eden temel dil becerilerinden olan dinleme ve konuşma ile ilgili becerilerin kazandırılması sürecinde dramanın işlevselliği, yapılan çalışmalarla ortaya konulmuştur.

Dinleme/izleme; bireyin söyleneni, gösterileni veya kendisine iletileni tam ve doğru olarak anlayabilme ve sonuç çıkarabilme becerisidir (Doğan, 2012; Gündoğdu, 2012; Sevim ve Kapıcı, 2016). Konuşma ise insanın bildiklerini, düşündüklerini ve hissettiklerini en kısa yoldan dışa vurmasına imkân tanıyan dil yetisidir (Kurudayıoğlu, 2003; Sever, 1998; Sevim, 2012). Her iki beceriye birden bakıldığında birinin sürecin anlama, diğersinin ise anlatma boyutunu temsil ettiği anlaşılmaktadır. Bu iki temel dil becerisinin günlük hayatta en çok kullanılan beceriler olduğu da göz önünde bulundurulduğunda öğretimlerinin hayatiliği kendiliğinden ortaya çıkmaktadır. Her iki dil becerisi de sosyalleşme, iletişim kurma, kendini ifade etme ve anlatılanı anlama açısından ciddi bir eğitim gerektirmektedir.

Phillips (1999), drama etkinliklerinin öğrenciye konuşma ve iletişim kurma şansı tanıdığını, çocukların küçük yaşlardan itibaren olayları dramatize etmekten hoşlandıklarını savunmaktadır. Konuşma ve dinleme becerileri birbirleriyle sıkı sıkıya ilişkili iki beceri olmasından dolayı konuşma becerisinde kullanılacak olan drama etkinlikleri aynı zamanda dinleme becerisini; dinleme becerisinde kullanılacak olan drama etkinlikleri de konuşma becerisini etkileyecektir. Bu nedenle oyuna dayalı bir grup çalışması olarak drama, öğrencilerin farklılıklarını toplumsal bir ifadeyle bir araya getirmelerini, birleştirmelerini sağlar. Bu etkinlikler sayesinde çocuklar kendi deneyimlerini ve bakış açılarını diğerlerine karşı test ederler ve nerelerde farklı olduklarını, hangi konularda benzeştiklerini görürler. Grup etkinlikleri yoluyla ait olma duygusunun yanı sıra başkalarıyla rahat ve sağlıklı ilişkiler kurma yönünde de önemli beceriler kazanırlar (Kara ve Çam, 2007). Aynı zamanda bireyin sosyal beceri ediniminde, topluluk karşısında konuşurken öz güven kazanmasında, karşısındakiyle

konusurken kendini ifade edebilmesinde, kendi potansiyelini fark edebilmesinde, duygularını tam olarak ifade edebilmesinde, hayır diyebilme becerisi ediniminde, isteklerini dile getirebilmesinde ve daha birçok sosyal beceriyi kazanmasında drama etkinlikleri önemli bir role sahiptir.

Drama yöntemine bakıldığında etkinliklerin doğasında iletişim sürecinin olduğu görülmektedir. Dramanın özellikle bir grup etkinliği olması, gruba ait olan tüm bireylerin öncelikle kendi aralarında bir anlaşmaya varmalarını gerekli kılmaktadır. Yani süreç, bir mesaj alışverişi döngüsü üzerine kuruludur. Grup üyeleri birbirlerini doğru anlamalı ve aynı zamanda kendilerini doğru ifade edebilmelidir. Dramanın iletişimsel yapısından hareketle yapılan bu çalışmada ise drama etkinliklerinin altıncı sınıf öğrencilerinin dinleme ve konuşma becerileri üzerindeki etkileri incelenmeye çalışılmıştır. Bu amaç doğrultusunda şu araştırma sorularına yanıt aranmıştır:

- Mevcut programın yürütüldüğü kontrol grubu ile drama etkinliklerinin uygulandığı deney grubunun uygulama öncesine ait ortalama başarı puanları arasında grup içi ve gruplar arası karşılaştırmalarda anlamlı bir fark var mıdır?
- Mevcut programın yürütüldüğü kontrol grubu ile drama etkinliklerinin uygulandığı deney grubunun uygulama sonrasına ait ortalama başarı puanları arasında grup içi ve gruplar arası karşılaştırmalarda anlamlı bir fark var mıdır?

YÖNTEM

Araştırma Deseni

Drama etkinliklerinin öğrencilerin dinleme ve konuşma becerileri üzerindeki etkilerinin incelendiği bu araştırma nicel araştırmalarda kullanılan yarı deneysel desene göre tasarlanmıştır. Türkçe dersini alan iki grup eşleştirilirken hem geçen döneme ait başarı ortalamaları hem de uygulama öncesinde kullanılan ölçek ile elde edilen ortalama başarı puanları dikkate alınmıştır. Bağımsız örneklerde t-testi sonuçlarına göre grupların başarı düzeyi açısından birbirlerine benzer oldukları tespit edildikten sonra gruplardan biri rastgele kontrol, diğeri ise deney grubu olarak belirlenmiştir. Araştırmalarda kullanılan bu tür yarı deneysel modellere eşleştirilmiş desen adı verilmektedir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2010: 206).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunda Erzurum ili Yakutiye ilçe merkezinde bulunan sosyoekonomik olarak normal düzeydeki bir ortaokulda 2015-2016 öğretim yılında birinci dönemde Türkçe dersini alan 43 öğrenci yer almıştır. Deney grubunu, okulun A şubesinde öğrenim gören 21 altıncı sınıf öğrencisi; kontrol grubunu ise okulun C şubesinde öğrenim gören 22 altıncı sınıf öğrencisi oluşturmuştur.

Araştırma Verilerinin Toplanması

Araştırmanın verileri Erdem ve Erdem (2014) tarafından hazırlanan “DinleİzleAnlat” Dinleme ve Konuşma Yeterlikleri Ölçeği yararlanılarak elde edilmiştir.

DinleİzleAnlat Dinleme ve Konuşma Yeterlikleri Ölçeği’nde değerlendirmeler “1-Yetersiz, 2-Orta ve 3-Yeterli” olacak şekilde üç düzeyde gerçekleştirilebilmektedir.

Ölçekte toplam 50 madde yer almaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 50 iken en yüksek puan 150'dir. Ölçekten alınan toplam puan söz konusu beceriye ilişkin yeterliklere sahip olma düzeyini göstermektedir. Ölçeğin her bir alt boyutundaki (beceri alanındaki) yeterlilik değerleri Tablo'da gösterilmiştir.

Tablo 1.

DinleZleAnlat Dinleme ve Konuşma Yeterlikleri Ölçeği Yeterlilik Düzeyleri

Beceri alanları	Madde Sayısı	Yetersiz	Orta	Yeterli
Dinleme	11	11-17	18-25	26-33
Konuşma	12	12-18	19-27	28-36
Dinlediğini anlama	14	14-22	23-32	33-42
Sözlü anlatım	13	13-19	20-29	30-39
Ölçeğin kendisi	50	50-82	83-116	116-150

Drama etkinliklerinin öğrencilerin dinleme ve konuşma becerileri üzerindeki etkisinin tespit edilebilmesi için kontrol grubundaki Türkçe dersi mevcut öğretim programına göre yürütülmüştür. Araştırmada takip edilen işlem basamakları ise şu şekildedir:

- ✓ Drama etkinliklerinin öğrencilerin dinleme ve konuşma becerileri üzerindeki etkisini ölçmek amacıyla Erdem ve Erdem (2014) tarafından hazırlanan DinleZleAnlat Dinleme ve Konuşma Yeterlikleri Ölçeği, altıncı sınıf öğrencilerine ön test olarak uygulanmıştır. Ön testten elde edilen sonuçlar bağımsız örneklemelerde t-testi ile karşılaştırılarak gruplar arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir. Aralarında ortalama başarı puanları açısından anlamlı fark bulunmayan bu iki sınıftan A şubesinde öğrenim gören öğrenciler deney grubu, C şubesinde öğrenim gören öğrenciler ise kontrol grubu olarak yarı deneysel desene uygun bir şekilde belirlenmiştir.
- ✓ Öğrencilerin drama ile ilgili teorik bilgi ihtiyacının karşılanabilmesi için öğrencilere ilk iki hafta boyunca (toplam dört saat olmak üzere) drama ile ilgili temel bilgiler verilmiştir. Bu sunumlarda öğrencilerin drama etkinlikleri boyunca nelere dikkat etmeleri gerektiğiyle ilgili konular üzerinde durularak onların etkinlik süreciyle ilgili sorularına cevaplar verilmiştir. Öğrencilere drama ilgili temel bilgiler verildikten sonra kura yöntemiyle grupların oyunlarını sergileyecekleri haftalar belirlenmiştir.
- ✓ Deney grubu öğrencilerinden 12 hafta boyunca devam edecek çalışma sürecinde birlikte çalışabilecekleri gruplar oluşturmaları istenmiştir. Grup sayısı ise 5 grup ile sınırlandırılmıştır. Grupların belirlenmesi sürecinde araştırmacının öğrencilere herhangi bir müdahalesi olmamıştır. Öğrenciler kendi aralarında anlaşarak araştırma süresince birlikte çalışacakları 5 çalışma grubu belirlemişlerdir. Araştırmacı ise grup belirleme sürecini gözlemci olarak takip etmiştir.
- ✓ Drama grupları oyunlarını hazırlarken yaratıcı yazma tekniğinden faydalanmışlardır. Gruplar senaryolarını yazdıktan sonra bu metinlerin bir örneğini de drama etkinliği sonunda araştırmacıya teslim etmişlerdir. Drama grupları hazırlamış oldukları bu senaryolara bağlı kalmakla birlikte oyunun akışına göre doğaçlamalardan da yararlanmışlardır.

- ✓ Drama gruplarının konu seçimine araştırmacı tarafından herhangi bir müdahalede bulunulmamıştır. Bu şekilde bir yol izlenmesinin temel sebebi ise öğrencilerin yaratıcı ve özgür düşünmelerinin sınırlanmak istenmemesidir.
- ✓ Hangi drama grubunun oyununu ne zaman sahneleyeceği gruplar arasında çekilen kura ile belirlenmiştir. Kura işleminden sonra her grup, oyun sırası kendine gelene kadar çalışmalarına devam etmiştir. Her hafta gerçekteştirilen drama etkinliğinden sonra tüm drama gruplarının katılımıyla o haftaki oyunun eleştirisini yapılmış ve böylece tüm drama gruplarının drama sürecine katılımı sağlanmaya çalışılmıştır. Her drama grubundan, drama etkinliği süresince yaşadıklarını anlatan drama raporu ve oyun esnasında kaydedilen görüntülerin yer aldığı CD alınmıştır. Tüm drama gruplarının hazırlamış oldukları oyunlarını sergilemeleri 10 hafta (20 ders saati) sürmüştür.
- ✓ Kontrol grubundaki öğretim etkinlikleri ise mevcut öğretim programı bağlamında Türkçe dersinin öğrenme içerikleri dikkate alınarak gerçekteştirilmiştir.
- ✓ 12 haftalık öğretim süresinin sonunda KKÖ deney ve kontrol gruplarına son test olarak uygulanarak süreç tamamlanmıştır.

Araştırma Verilerinin Analizi

Araştırma verilerinin analizinde gruplardan elde edilen uygulama öncesi ve sonrası puanların normal dağılım gösterip göstermediklerine bakılarak kullanılacak testler belirlenmiştir. Gruplardaki denek sayıları 50'nin altında olması nedeniyle normallik testi olarak Shapiro-Wilks testi kullanılmıştır. Shapiro-Wilks testinden elde edilen sonuçlar araştırma verilerinin normal bir dağılıma sahip olduğunu göstermiştir. Uygulama öncesinde deney ve kontrol gruplarına uygulanan normallik testi sonuçları Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2.
Normallik testi sonuçları

	Gruplar	Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		S	df	Sig.	S	df	Sig.
Öntest	Deney	,233	21	,004	,934	21	,166
	Kontrol	,127	22	,200*	,975	22	,828
Sontest	Deney	,115	21	,200*	,980	21	,927
	Kontrol	,127	22	,200*	,971	22	,731

Öğrencilere uygulanan DinleİzleAnlat Dinleme ve Konuşma Yeterlikleri Ölçeği'yle elde edilen ön test ve son test verilerinin analizinde grup içi karşılaştırmalarda bağımlı örneklemlerde t-testi, gruplar arası karşılaştırmalarda ise bağımsız örneklemlerde t-testi kullanılmıştır.

Bulgular

Deney ve Kontrol Gruplarına Ait Uygulama Öncesi Ortalama Başarı Puanlarının Karşılaştırmasına İlişkin Bulgular

Drama etkinliklerinin uygulandığı deney grubu ile mevcut öğretim programının yürütüldüğü kontrol gruplarına ait uygulama öncesi başarı puanları bağımsız

örneklemelerde t-testi ile analiz edilmiş ve gruplar arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($t: ,465; p(0.64) > 0.05$).

Tablo 3.

Deney ve kontrol gruplarının uygulama öncesi başarı puanlarına ilişkin karşılaştırma sonuçları

Ön test	N	X	Ss	t	p
Deney Grubu	21	84,57	8,370	-,465	,64
Kontrol Grubu	22	85,64	6,587		

Tablo 3'e bakıldığında deney grubuna ait ön test ortalama başarı puanının 84,57; kontrol grubunun ise 85,64 puan olduğu görülmektedir. Bu durum grupların uygulama sürecinin başında dinleme ve konuşma becerileri açısından benzer özelliklere sahip olduğunu, gruplara ait ortalamalara bakıldığında ise kontrol grubunun deney grubuna göre yaklaşık 1 puan farkla sürece önde başladığını göstermektedir.

Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Uygulama Öncesi ve Sonrası Ortalama Konuşma Başarı Puanlarının Karşılaştırmasına İlişkin Bulgular

Türkçe dersinin öğrenme içeriğinden yola çıkılarak mevcut öğretim programına göre gerçekleştirilen öğretim sürecinin kontrol grubu öğrencilerinin dinleme ve konuşma becerileri üzerindeki etkilerinin anlaşılması için yapılan istatistiksel analiz Tablo 4'te gösterilmiştir:

Tablo 4.

Kontrol Grubunun uygulama öncesi ortalama başarı puanlarına ilişkin karşılaştırma sonuçları

Kontrol grubu	N	X	Ss	t	P
Ön test	22	85,64	6,587	-4,805	,06
Son test	22	86,73	6,220		

Tablo 4 incelendiğinde kontrol grubunun uygulama öncesi ve sonrası ortalama başarı puanları arasında anlamlı bir farkın olduğu anlaşılmaktadır ($t: -4,805; p(0.06) > 0.05$). Uygulama öncesi ve sonrası ortalama başarı puanları incelendiğinde uygulama sürecinin öğrencilerin başarı puanlarını yaklaşık 1 puan artırdığı fakat buna rağmen mevcut öğretim programına göre yapılan dinleme ve konuşma etkinliklerinin öğrencilerin dinleme ve konuşma becerisi başarıları üzerinde anlamlı düzeyde etkili olmadığı söylenebilir.

Deney Grubundaki Öğrencilerin Uygulama Öncesi ve Sonrası Ortalama Başarı Puanlarının Karşılaştırmasına İlişkin Bulgular

Drama etkinliklerinin deney grubu öğrencilerinin dinleme ve konuşma becerileri üzerindeki etkisinin tespit edilebilmesi amacıyla yapılan bağımlı örneklemelerde t-testine ilişkin sonuçlar Tablo 5'te verilmiştir:

Tablo 5.

Deney grubunun uygulama öncesi ve sonrası ortalama başarı puanlarına ilişkin karşılaştırma sonuçları

Deney grubu	N	X	Ss	t	P
Ön test	21	84,57	8,370	-6,314	,000
Son test	22	90,95	7,262		

Tablo 5'teki veriler incelendiğinde deney grubunun uygulama öncesi ve sonrası ortalama başarı puanları arasında uygulama sonrası lehine anlamlı bir farkın olduğu anlaşılmaktadır. (t: -6,314; p (0.00) < 0.05). Uygulama öncesi ve sonrası ortalama başarı puanları incelendiğinde uygulama sürecinin deney grubundaki öğrencilerin dinleme ve konuşma becerileri üzerinde belirgin bir etki oluşturduğu ve başarılarını artırdığı söylenebilir.

Ölçeğin dinleme, konuşma, dinlediğini anlama ve sözlü anlatım alt boyutları dikkate alındığında anlamlı farklılığın özellikle hangi alt boyutlarda ortaya çıktığını anlamak için alt boyutlara ait ortalama başarı puanları bağımlı örneklemelerde t testi ile karşılaştırılmış ve elde edilen sonuçlar Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6.

Deney grubu uygulama öncesi ve sonrası alt boyutlara ait ortalama başarı puanlarının karşılaştırılması

Deney grubu	N	X	ss	t	p
Ön test dinleme	21	16,86	3,351	-3,452	,003
Son test dinleme	21	18,19	3,092		
Ön test konuşma	21	17,86	3,864	-4,202	,000
Son test konuşma	21	20,14	3,651		
Ön test dinlediğini anlama	21	27,52	4,490	-2,500	,021
Son test dinlediğini anlama	21	28,00	4,147		
Ön test sözlü anlatım	21	22,33	4,509	-3,330	,003
Son test sözlü anlatım	21	24,86	4,163		

Tablo 6'ya bakıldığında ölçeğin tüm alt boyutlarında son test lehine anlamlı düzeyde bir farklılığın olduğu görülmektedir. Alt boyutlara ait ön test – son test ortalama başarı puanlarına bakıldığında en fazla artışın konuşma ve sözlü anlatım alt boyutlarında gerçekleştiği anlaşılmaktadır.

Deney ve Kontrol Gruplarına Ait Uygulama Sonrası Ortalama Başarı Puanlarının Karşılaştırmasına İlişkin Bulgular

Dinleme ve konuşma becerisi etkinliklerin mevcut öğretim programına göre yapıldığı kontrol grubunun uygulama sonrası ortalama başarı puanı ile derslerin drama yöntemiyle işlendiği deney grubunun uygulama sonrası ortalama puanı Tablo 7'de gösterilmiştir:

Tablo 7.

Deney ve kontrol gruplarının uygulama sonrası başarı puanlarına ilişkin karşılaştırma sonuçları

Son test	N	X	Ss	t	P
Deney Grubu	21	90,95	7,270	2,051	,04
Kontrol Grubu	22	86,73	6,220		

Tablo 7 incelendiğinde deney ve kontrol gruplarına ait uygulama sonrası ortalama başarı puanları arasında deney grubu lehine anlamlı bir farkın olduğu anlaşılmaktadır. ($t: 2,051; p (0.04) < 0.05$). Deney ve kontrol gruplarına ait ortalama başarı puanları arasında yaklaşık 4 puan fark olduğu görülmektedir. Bu durum ise drama etkinliklerinin mevcut öğretim programındaki etkinliklere göre öğrencilerin dinleme ve konuşma becerilerini geliştirme konusunda daha etkili olduğunu göstermektedir.

Sonuç ve Tartışma

Drama etkinliklerinin altıncı sınıf öğrencilerinin dinleme ve konuşma becerileri üzerindeki etkisinin incelendiği kontrol gruplu yarı deneysel bu çalışmada elde edilen sonuçlar şu şekilde sıralanabilir:

- Drama etkinliklerinin dinleme ve konuşma becerileri üzerindeki etkilerinin incelendiği bu çalışmada deney ve kontrol gruplarına ait uygulama öncesi ortalama başarı puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Deney ve kontrol gruplarına uygulanan ön testten elde edilen ortalama başarı puanlarına bakıldığında deney grubu öğrencilerinin DinleİzleAnlat Dinleme ve Konuşma Yeterlikleri Ölçeği'nden 150 puan üzerinden 84,57; kontrol grubu öğrencilerinin ise 85,64 puan aldığı ve her iki grubun da sürece orta düzeyde dinleme ve konuşma başarısı ile başladıkları anlaşılmıştır.
- Kontrol grubu öğrencilerinin uygulama öncesi ve sonrası ortalama başarı puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Fakat kontrol grubuna ait uygulama sonrası ortalama başarı puanına bakıldığında uygulama öncesi ortalama başarı puanına göre yaklaşık 1 puan artış kaydettiği görülmüştür. Mevcut öğretim programına göre gerçekleştirilen öğretim etkinlikleri, kontrol grubundaki öğrencilerin dinleme ve konuşma becerisi başarılarını yaklaşık 1 puan ilerletmeyi sağlasa da istatistiki olarak anlamlı bir fark oluşturamamıştır.
- Deney grubundaki öğrencilerin uygulama öncesi ve sonrasına ait ortalama başarı puanları karşılaştırılmış ve aralarında uygulama sonrası lehine anlamlı bir farklılığın olduğu anlaşılmıştır. Elde edilen bu sonuç drama etkinliklerinin öğrencilerin dinleme ve konuşma becerileri üzerinde olumlu yönde etkili olduğunu göstermiştir. Ölçeğin dinleme, konuşma, dinlediğini anlama ve sözlü anlatım alt boyutlarına bakıldığında en fazla artışın konuşma ve sözlü anlatım boyutlarında gerçekleştiği tespit edilmiştir. Öğrencilerin özellikle konuşma becerilerindeki bu artışın ise hissettiklerini özgürce dile getirebildikleri, yaratıcı fikirlerini sınırlandırmadan ortaya koyabildikleri ve uygulamalarda daha aktif oldukları drama etkinliklerinden kaynaklandığı söylenebilir.
- Deney ve kontrol gruplarına ait uygulama sonrası ortalama başarı puanları arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Uygulama sonrası ortalama başarı puanlarına bakıldığında gruplar arasında yaklaşık 5 puan fark

olduğu, bu farkın da drama etkinliklerinden kaynaklandığı, drama etkinliklerinin dinleme ve konuşma becerilerini geliştirmede mevcut öğretim programına göre gerçekleştirilen etkinliklerden daha etkili olduğu söylenebilir.

Yapılandırmacı öğrenme yaklaşımı çerçevesinde arzu edilen ideal insan tipinin yetiştirilmesinde eğitim ve öğretim ortamlarında öğrencilere etkili, kalıcı ve verimli bir öğrenme sürecinin sunulabilmesi için ileri sürülen öğretim yöntemlerinden biri de dramadır. Alıcı dil becerilerini kullanarak çevresindeki uyarıcıları algılayıp değerlendiren insan, etkili bir iletişim sürecini başlatabilmek için ifade edici dil becerilerini de amacına uygun bir şekilde kullanabilmelidir. İfade edici dil becerilerinden biri olan ve günlük hayatta dinlemeden sonra en çok kullanılan konuşma, bireyin iletişim sürecini doğrudan etkileyen önemli bir dil becerisidir. Bu araştırmada bireyin topluluk karşısında düşüncelerini, duygularını, isteklerini özgürce dile getirebileceği, empati kurabilme yeteneğini de kullanarak kendisini bir başkasının yerine koyup olaylara onun gözüyle bakabileceği bir ortamı hazırlayan drama yönteminin dinleme ve konuşma becerileri üzerinde olumlu etkilere sahip olduğu anlaşılmıştır (Okvuran, 1993; Sevim, 2014). Yapılan bu çalışma ile öğrencilere özgür bir ortam oluşturan, ilgi çekici etkinliklere sahip ve kişiler arasında samimi ilişkilerin kurulmasını sağlayan drama etkinliklerinin öğrencilerin dinleme ve konuşma becerilerini etkin bir şekilde kullanabilmesinde işlevsel bir rol oynadığı görülmüştür.

Drama gruplarında etkin rol alan çocuklar bu etkinlikler aracılığıyla iletişim kurma becerisi kazanır ve bu becerilerini geliştirirler. Çocuklar bu etkinlik içinde düşünme, konuşma, dinleme, anlatma yetilerini de kazanırlar. Drama etkinlikleri sırasında katılımcılar iletişim aracılığı ile hayalî karakterlerle diyaloglar kurar; doğal, içlerinden geldiği gibi ve hayal gücüne dayanarak yaratıcı konuşurlar (Adıgüzel, 2007; Ünsal, 2005). İletişim sürecinin başarılı olabilmesi için çocukların yalnızca iyi bir konuşmacı olması yetmez; aynı zamanda etkin bir dinleyici olması da gerekir. Yaratıcı bir süreç olan drama, iletişimsel fonksiyonu ile hem dinleme hem de konuşma becerilerinin geliştirilmesinde büyük bir önem arz etmektedir (Köklü, 2003). Yapılan bu araştırmada altıncı sınıf öğrencilerinin hem dinleme hem de konuşma becerilerinde anlamlı bir düzeyde farklılığın meydana gelmesi, dramanın iletişimsel fonksiyonunun somut bir göstergesi olarak görülebilir.

Akın (1993) ve Uysal'ın (1996) drama yönteminin sosyal gelişim düzeyine etkisini inceledikleri çalışmada, öğrencilerin sosyal gelişim seviyelerinde anlamlı bir artışın olduğu gözlemlenmiştir. Kavcar (1985), Gönen ve Dalkılıç (1998) tarafından yapılan araştırmalarda ise dramanın sosyal bir süreç olduğuna vurgu yapılarak sosyal becerilerin gelişmesi için gereken grupla çalışma ve etkili iletişim öğelerini bünyesinde taşıdığı belirtilmiştir. Yapılan bu çalışmada ise deney grubundaki öğrencilerin deneyimlerini paylaştıkları drama etkinliklerine aktif bir dinleyici olarak katıldıkları ve buna bağlı olarak sosyal ortamlarda kendilerini daha rahat ifade edebildikleri, daha samimi ilişkiler kurabildikleri, sosyal ilişkilerde kendilerine güvendikleri tespit edilmiştir. Öğrenciler bir oyun havası içerisinde becerilerini rahatça sergileyebilmiş, düşüncelerini grup arkadaşlarıyla paylaşabilmiş, ait oldukları grupların başarılı olabilmesi için yaratıcılıklarını harekete geçirmiş, kendilerine yöneltilen eleştirilere hoşgörüyle yaklaşabilmiş, karşılardaki insanlarla empati kurabilmiş ve kalabalık insan toplulukları karşısında kendilerini sınırlandırmadan ifade edebilmişlerdir. Tüm bu etkenler öğrencilerin dinleme ve konuşma becerisi yeterlilik düzeylerinin artmasında tetikleyici bir yaşantı işlevi görmüştür.

Drama etkinliklerinin uygulandığı hem bu çalışmada hem de farklı çalışmalardaki öğrencilerin arkadaşlarıyla daha iyi anlaştıkları, birbirleriyle daha çok yaşantı paylaştıkları, birbirlerini daha iyi tanıdıkları belirlenmiştir (Aykaç ve Adıgüzel, 2011; Sevim, 2014). Elde edilen benzer sonuçlardan yola çıkılarak dramanın öğrenme sürecinde etkili bir iletişim ortamının sağlanmasında faydalı bir yöntem olduğu, bunun da öğrencilerin hem alıcı hem de ifade edici dil becerilerini geliştirdiği söylenebilir.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, H. Ö. (2007). Drama amaç ve özellikler. A. Öztürk (Ed.), *İlköğretimde Drama içinde (s. 20-32)*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Adıgüzel, H. Ömer (1993). Bir İletişim Yolu Olarak *Yaratıcı Drama (1985-1998 Yazılar)*. (Editör: H. Ömer Adıgüzel). Ankara: Naturel Yayınları, 198-202.
- Akın, M. (1993). *Farklı Sosyoekonomik Düzeylerdeki İlkokul 3. Sınıf Öğrencilerinin Sosyalleşme Düzeylerine Yaratıcı Drama Eğitiminin Etkisi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Akoğuz, M. (2002). *İletişim Becerilerinin Geliştirilmesinde Yaratıcı Dramanın Etkisi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aykaç, M., ve Adıgüzel, Ö. (2011). Sosyal bilgiler dersinde yaratıcı dramanın yöntem olarak kullanılmasının öğrenci başarısına etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19 (1), 297-314.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Çebi, A. (1996). *Öğretim Amaçlı Yaratıcı Drama Yoluyla İmgesel Dil Becerisinin Geliştirilmesi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Doğan, Y. (2012). Dinleme Eğitimi. (2 Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Erdem, A. ve Erdem, M. (2014). “DinleİzleAnlat” dinleme ve konuşma yeterlikleri ölçeğinin geliştirilmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(4), 418-432.
- Gönen, M. ve Dalkılıç, N. U. (1998). *Çocuk Eğitiminde Drama: Yöntem ve Uygulamalar*. İstanbul: Eplison Yayıncılık.
- Gündoğdu, A. E. (2011). İlköğretim sekizinci sınıf dinleme metinlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Turkish Studies*, 6(1), 1186-1196.
- Kara, Ö. (2010). *Dramayla Öykü Oluşturma Yönteminin İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Öğretimine Etkisi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Kara, Y. ve Çam, F. (2007). Yaratıcı Drama yönteminin bazı sosyal becerilerin kazandırılmasına etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 145-155.
- Karadağ, E. ve Çalışkan, N. (2005). *Kuramdan Uygulamaya İlköğretimde Drama*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Karateke, E. (2006). *Yaratıcı Dramanın İlköğretim II. Kademe 6. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerilerine Olan Etkisi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- Kavcar, C. (1985). Örgün eğitimde dramatisasyon. *Eğitim ve Bilim, TED Yayınları*, 56, 32-41.
- Koç, M. ve Dikici, H. (2003). Eğitimde dramanın bir yöntem olarak kullanılması. *İlköğretim-Online*, 2(1), 1-4.

- Köklü, Serhat (2003). *Türkçe Öğretiminde 7. ve 8. Sınıf Öğrencilerine Dinlediğini Anlama Davranışının Kazandırılmasına Dramatizasyonun Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Köksal Akyol, A. (2003). Drama ve dramanın önemi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(2), 179-192.
- Kurudayıoğlu, M. (2003). Konuşma Eğitimi ve konuşma becerisini geliştirmeye yönelik etkinlikler. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 13(13): 287.
- Maden, S. (2010). Türkçe öğretiminde drama yönteminin gerekliliği. *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, (27), 503-519.
- Okvuran, A. (1993). *Yaratıcı Drama Eğitiminin Empatik Beceri ve Empatik Eğilim Düzeylerine Etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Önder, A. (2005). *Okul Öncesinde Drama Sonrasındaki Etkinlikler, Çocukta Yaratıcılık ve Drama* (Ed: A. Öztürk). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Açık Tok Yayınları.
- Phillips, S. (1999). *Drama with Children*. Oxford: Oxford University Press.
- San, İ. (2002). *Eğitimde Yaratıcı Drama, Yaratıcı Drama, 1985-1995, Yazılar*, (1. cilt). Ankara: Naturel Yayıncılık.
- Sever, S. (1998). Dil ve iletişim. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 31, 51-66.
- Sevim, O. (2012). Öğretmen Adaylarının Konuşma Kaygısı: Bir Ölçek Geliştirme Çalışması. *Turkish Studies*, 7(2), 927-937.
- Sevim, O. (2014). Effects of drama method on speaking anxieties pre service teachers and their opinions about the method. *Educational Research and Reviews*, 18, 734-742.
- Sevim, O. ve Kapıcı, M. S. (2016). 6. Sınıf konuşmadan önce dinle etkinliklerinin öğrencilerin konuşma ve dinleme becerileri üzerindeki etkileri. *Sosyal Bilimler araştırmalar Dergisi*, 22, 177-198.
- Sünbül, M. A. (2010). *Öğretim İlke ve Yöntemleri (4.Baskı)*. Konya: Eğitim Kitabevi
- Uysal, F. N. (1996). *Anaokuluna Giden 5-6 Yaş Grubu Çocuklarda Yaratıcı Drama Çalışmalarının Sosyal Gelişim Alanına Olan Etkisinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ünsal, B. (2005). *İlköğretim İkinci Kademe (6,7, 8. Sınıflar) Türkçe Dersinde Drama Yönteminin Çocukların Dil ve Anlatım Becerilerine Katkısı*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Üstündağ, T. (2006). Yaratıcı dramanın üç boyutu., H. Ö. Adıgüzel (Editör). *Yaratıcı Drama (1985-1998) yazılar*. (2. Baskı). Ankara. Naturel Yayıncılık, 333-341.

Extended Abstract

Introduction: In the drama method, some students are performers and some are audiences. Students who are audiences experience the situations in drama. Performer students, however, both act and experience the events (Bilen, 2000). Audiences watch their friends and evaluate the situation while performers try to get their target acquisition in front of a community.

Using drama in educational environments improve students' comprehension and communication skills and is also very useful in terms of helping students gain basic skills stated in contemporary curriculums. Students taking part in drama activities have the opportunity to acquire skills like self-confidence, self-knowledge, creative and

critical thinking and problem solving by having fun. Drama prepares occasions for students to acquire these skills.

Method: This study examining the activities of the drama on listening and speaking skills was modeled based on the quasi-experimental design used in quantitative studies. While matching the two groups that took the their average pretest achievement scores were taken into account. It was seen according to the results of the independent samples t-test that the groups were close to each other in terms achievement levels. Thus, on random basis, one of the groups was determined as the control group, and the other as the experimental group was. Such quasi-experimental designs used in studies are called matched designs

The participants were 43 students who are studying at a secondary school located in the Yakutiye district center of Erzurum. The experimental group consisted of 21 sixth grade student, while the control group was made up of 22 sixth grade students.

The data for the study were gathered from the article “ListenWatchTell Listening And Speaking Skills Competency Scale” by Erdem and Erdem (2014). In the analysis of the data, independent-sample and dependent-sample t-test were applied.

In the data analysis, the pretest and posttest scores were examined to determine if they had a normal distribution, and the tests to be used were determined. As the number of the participants was lower than 50, Shapiro-Wilks normality test was used. The results of Shapiro-Wilks test showed that the research data demonstrated a normal distribution. For the analysis of the pretest and posttest data gathered from the ListenWatchTell Listening And Speaking Skills Competency Scale applied to the students, paired samples t-test was used for comparisons within groups, while independent samples t-test was used for comparisons between the groups.

Results: This quasi-experimental with control group study examining the effects of the drama method on the listening and speaking skills of the students revealed that following conclusions:

In this study, which examined the effects of the drama activities on listening and speaking skills, no significant difference was found between the achievement mean scores of the control and experimental groups. When the pretest achievement mean scores of the control and experimental groups were examined, it was seen that the students in the experimental group had 84,57 out of 150; that the students in the control group received 85,64 from the ListenWatchTell Listening And Speaking Skills Competency.

In addition, no significant difference was found between the pretest and posttest achievement mean scores of the students in the control group. However, the pretest achievement mean score of the control group increased by about 1 point compared to the posttest mean score. Although the instructional activities conducted according to the current curriculum increased the achievement of the students in the control group by 1 point, they didn't lead to a statistically significant difference.

The pretest and posttest achievement mean scores of the students in the experimental group were compared, and it was seen that there was a significant difference in favor of the posttest. This result showed that the drama activities was effective the increasing the achievement levels of the students in the experimental group.

There was a significant difference in favor of the experimental group between the pretest and posttest achievement mean scores of the control and experimental groups. When the posttest achievement mean scores were taken into account, it was

seen that there was a 5-point difference between the groups. This difference could be said to result from the drama activities, and it was more effective increasing the achievement compared to the activities carried out according to the current curriculum.